

LOKALHISTORISK NYT

Medlemsblad 2000 - 2001

nr. 20

Indhold

Kalenderen	2
Siden sidst	3
Erindringsskrivning .	5
"Tante Annas Børn" .	9
Lokalhistorisk	
Arkiv	12
Beretning fra udvalgene	14
Fra Nyborg og Omegns Museums- forening	21
Program fra Museumsforening..	22
Adresseliste	24

**Ullerslev Kommunes Lokalhistoriske
Forening**
for Skellerup, Ellinge , Flødstrup og Ullerslev
sogne

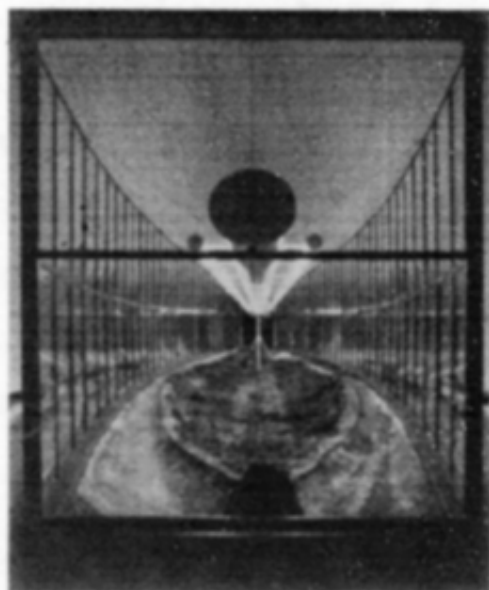
KALENDEREN

Juli Indsamling af stof til Lokalhistorisk Nyt

August Foreningens regnskab afsluttes

September Salg af medlemskort:
enkeltperson kr. 35,-
ægtepar kr. 60,-

27. sept. Vi besøger Ladbyskibsmuseet, Vikingevej 123, Ladby
kl. 19.00.

Eigil Nikolajsen viser rundt på museet og fortæller om Ladbyskibet og arkæologiske fund fra vikingetiden fra det Nordøstfynske område. Arrangementet er gratis, dog med begrænset antal deltagere. Derfor tilmelding senest 12.9. til bestyrelsen. Kaffekurv medbringes.

29. nov. Østfyns Frugtsalgs (ØF) historie fortalt af Sigurd Thorup og Gunnar Jensen i arkivets lokale i Langtved kl. 19.00. Kaffekurv medbringes.

18. januar Den gamle biograf. Arne Sørensen, Bovense viser et udvalg af sine gamle film i Langtved forsamlingshus.

14. feb. Foreningens ordinære generalforsamling i arkivets lokale i Langtved kl. 19.00.

30. maj Vi besøger Juelsberg gods, Juelsbergvej 11 kl. 19.30. Erik Juel fortæller og viser rundt. Kaffekurv medbringes.

SIDEN SIDST...

Af Bendt Jensen

I eftersøgningen efter lokalhistorisk stof viste det sig, at der har været et medlem af folketingets første samling efter junigrundlovens vedtagelse i 1849: Rasmus Pedersen, født 1805 i Mullerup, blev gårdfæster i fødebyen og har været en af de opvakte bønder, der deltog i debatten om den frie forfatning. Ved det første valg til folketinget 1849 stillede han sig i Nyborgkredsen mod provst H.P. Engelbrecht, der kun fik 509 stemmer mod R.Pedersens 617.

Han var en ivrig bondeven, men stemte dog i 1851 flere gange med det Nationalliberale parti. Han stillede ikke op ved det efterfølgende valg i 1852.

Også i Flødstrup-Ullerslev sogne var R.Pedersen en agtet mand, idet han var sognefoged i Flødstrup sogn 1846-59 og medlem af sogneforstanderskabet 1848-58, deraf 3 år dets formand.

Endvidere voldgiftsmand ved gårdmandshoveriets afløsning. Han solgte i 1858 gården i Mullerup og flyttede til Vigerslev sogn, Odense amt, hvor han havde købt den store Sværupgård, hvor han døde 1882.

(Undertegnede har søgt efter et billede af Rasmus Pedersen, dels på Christiansborg og dels på biblioteker, men intet fundet endnu)!

Aftenturen til Tarup grusgrav den

Direktør Peter Lund t.v. i billedet fortæller.

Foto: Lokalh. Forening

25. maj blev en blæsende oplevelse, men ca. 35 deltagere fik en spændende

vandring – og forevisning her af direktør Peter Lund, Nymølle Stenindustrier. Når grusgravningen ophører, udlægges området som naturreservat. Aftenen sluttede i museet for fossiler (forsteninger) fundet i grusgraven, levende fortalt af en ivrig samler: Peter Mortensen. En spændende aften, hvor vi hørte om stenenes "vandring" ved de forskellige istider og om jordklodens aldersbestemmelse.

Kirkestierne er et andet emne, som har været oppe at vende. Lokalhistorisk forening fik en henvendelse fra rådhuset i Ullerslev herom. En del personer har været involveret i at finde, hvor disse stier i fortiden havde sit forløb:

Ellinge sogn: en sti gik fra Kilsvej til Ellinge og en fra Pårupvej til Højbjergvej.

Skellerup sogn: en sti fra hjørnet af Kattesundsgyden og Såderupvej til Skellerup, en sti fra Vendegyden til Grøftemølle.

Flødstrup sogn: en sti fra Langtved forbi Bassehave til Flødstrup, en fra Hannesborgvej til Flødstrup, en fra Flødstrup Østerby over Bankegårdens mark til Flødstrup, en fra Bøgeskov til Grydstrup og videre af vejen til Flødstrup.

Ullerslev sogn: en sti forbi Kalifønlund – Gedsberg – Hjulby mose og videre til Nyborg.

Sidstnævnte eksisterer endnu, medens de øvrige alle er nedlagt i 1930 –erne, da behovet har været ringe.

Siden sidst er der indgået en samarbejdsaftale med Nyborg og omegns Museumsforenings bestyrelse, således at begge foreningers medlemmer må deltage i de arrangementer hver forening afholder. Endvidere vil der blive forsøgt at etablere en mindre udstilling på museet i Nyborg, hvori vil indgå en del af de mange effekter, der er blevet indleveret gennem årene (16-1800).

*Tronstol
på Nyborg
Slot tilhø-
r e n d e
Dronning
Margrethe
I.
Foto:
Lokalhist.
Forening*

Samtidig efterlyses personer, der er villige til at passe museet i åbningstiden i weekenderne. Nærmere aftale sker ved henvendelse til formanden Judy Egholm.

Ifølge museumsloven er vores område stadig under Nyborg Museum som indleveringssted for bevarelsesværdige effekter, og som sådan føler vi en forpligtelse til at støtte museet bedst muligt, selv om kommunalbestyrelsen er negativ indstillet!

Forsøg med erindringsskrivning har været drøftet i bestyrelsen, men selv om der ikke er taget endelig beslutning, støtter vi gerne ethvert initiativ herom. Der er plads i arkivets lokale, og det nødvendige tekniske udstyr er til rådighed. Måske skulle vi udskrive en konkurrence over emnet: "husker du...". Det gælder blot om at finde den rette formel, for måske gemmer der sig en ny forfatter i vores medlemsskare, der kan fortælle om "gamle dage" til den næste generation af unge?

Forsidebilleder:

Ullerslev kro i to forskellige udgaver. Det øverste billede er udateret, det nederste taget i år

ERINDRINGSSKRIVNING

Erindringer eller Husker du

Af Mogens Poulsen

Data, Ram, Bits, Harddisk, Internet og Computer, hvor går det stærkt, og hvor kommer der meget nyt til! Jeg kan huske, dengang jeg begyndte at skrive, da brugte vi pen og blæk. Pennen var løs og hed Kongepen nr. 2 og blev sat i et penneskaf af træ. Og så var der også noget, der hed træpapir. Ja, det var noget, der krævede håndelag og en rolig hånd. Nå, men det er nu også længe siden. Eller er det? Er det ikke bare udviklingen, der er gået hurtigt? Nu lærer børnene at skrive på computer i skolen. Sikken en udvikling i den tid jeg har levet!

Det er jo ikke, fordi jeg føler mig som en oldsag, men når man fortæller børn og unge mennesker om, hvad jeg har prøvet, og om hvad jeg har oplevet, ser de på en, som om de tænker: Kan det nu også passe? Ja, det tænker jeg også somme tider selv.

De mennesker, som nu er oppe i årene, har oplevet en meget stor udvikling og set meget nyt taget i brug og meget gammelt blive kasseret, ting og fremgangsmåder, som ikke længere bliver anvendt

– Var det ikke noget at skrive sine erindringer, så familien og andre kunne læse dem?

– Jo, men kan man det, og hvordan gør man det? Ja, jeg mener så det bliver pænt og læseligt.

– Jeg har hørt om, at der findes kurser for erindringskrivning, nogle kalder det for erindringsværksteder eller sådan noget lignende. Det holdes nogle steder som aftenkurser.

– Ja, men skal man så ikke have oplevet meget eller være en kendt person?

– Nej, det behøver man ikke. Det er jo sådan, at alle mennesker er forskellige, ethvert menneske er unikt, og derfor har hvert menneske også sin egen historie, for der er jo ingen der har oplevet det samme.

– Ja, jeg synes nu ikke, jeg har oplevet noget særligt. Jo, for resten jeg kan godt huske, hvordan sneen dalede stille ned da klokken blev 12 den 2. januar 1958.

– Ja, men hvad lavede du da, den dag da klokken blev 12?

– Nå, det var, da jeg stod og ventede på at blive råbt op som soldat.

– Ja, der kan du bare se. Der må da også være andet, du husker?

– Nej, egentlig ikke. Jo, det skulle da for resten lige være den 24. februar 1966. Da var Kastrup Lufthavn lukket i 4 timer om eftermiddagen på grund af tåge. Ja, det husker jeg, for da kom jeg hjem efter to års ophold i Afrika, og flyet ventede i over en time på at komme ned, og så tømte vi baren for øl, så da vi endelig landede, havde jeg en lille en på. Det var den måde, jeg kom hjem på.

– Ja, der kan du bare se. Jeg tror nu nok, du kan huske noget, noget som andre sikkert med glæde vil læse, din familie eller andre, og om mange år vil nogen sikkert finde det meget interessant.. Ja, det var måske også noget for Lokalhistorisk Arkiv at samle på?

– Ja, men så var det måske noget for Lokalhistorisk Forening at arrangere et erindringskrivekursus, eller var det et erindringsværksted, du sagde, det hed?

– Ja, navnet er ikke det vigtigste, men der skal også være andre end os to.

– Skal man så ikke også kunne skrive på computer og alt sådan noget nymodens noget?

– Nej, det er bestemt ikke nødvendigt. Man kan skrive med papir og blyant eller kuglepen, hvis man vil, ja, også det meget fine, du lærte at

skrive med blæk og trækpapir, eller hvad det nu var, du lærte at skrive med som barn.

– Ja, men skal vi så ikke kraftigt opfordre Lokalhistorisk Forening til at finde nogle flere, som vil være med, og så få sat noget erindringskriveri i gang?

– Jo, lad os det!

Godt i gang . . .

Af Else Jaque Jensen

Tanken om at skrive min viden ned om min families gøren og laden har i flere år levet i mit sind. Som jeg blev ældre og fik lidt mere tid blev dette ønske større.

En dag sagde jeg, når og hvis jeg fik en computer, ja så skulle det være – bordet fangede og så stod jeg der med mange tanker om, hvordan man griber sådan en sag an.

Min første ide var at skrive om min mor, som var en ganske usædvanlig kvinde, både i mine øjne, men også blandt mange mennesker på min hjemegn.

Mine beretninger skulle kun skrives til min nærmeste slægt, og ud fra disse betragtninger gik jeg videre med at forberede mine "skriverier".

Jeg fandt gamle fotoalbum, breve, regnskabsbøger som heldigvis var blevet gemt. Granskede dem omhyggeligt og blev ret hurtigt klar over at mit første ønske om at

skrive om min mor måtte udvides til slægten.

En dag fik jeg besøg af Solveig Andreassen, fra Lokalhistorisk Arkiv, hun var ude at sælge medlemskort til foreningen. Hurtigt faldt talen på at skrive erindringer, og hun gav nyttige oplysninger og senere meget hjælp dertil.

En del kunne jeg huske at min mor havde fortalt om slægten og "gamle dage". Mor var en fantastisk god fortæller og havde en god hukommelse. Alt dette måtte jeg se at finde frem eller tilbage til.

En stor hjælp har det også været at tale med de ældste i familien. Det har skabt en fornyet kontakt til familiemedlemmer, som jeg ikke har talt med i årevis. Så på den måde har mine "skriverier" givet mig en større familie.

Som tingene nu greb om sig, meldte der sig nu et behov for at lave et stamtræ over slægten. Det blev simpelthen for besværligt at holde "styr" på de enkelte familiemedlemmer. Heldigvis havde jeg fået min mor til at skrive en slægtsfortegnelse ned om hendes nærmeste, og sammenholdt med en slægtsbog om min morfars familie har det været en stor hjælp.

Ligeledes har nogle præster været meget imødekommende mht oplysninger om fødsels- og dødsdatoer. Næste skridt på vejen er nu Landsarkivet for Fyn, hvor der skulle være en del oplysninger at hente, selvom man som jeg er født og opvokset i Himmerland.

Jeg kan kun anbefale at skrive om

sin slægt og om sit eget liv. Jeg mener, at ens efterkommere, om ikke nu så senere, vil sætte meget pris på sådanne optegnelser.

I min generation er der sket så stor en teknisk udvikling, og jeg tror ikke at den bliver mindre i mange år fremover. Derfor finder jeg, at det er vigtigt at videregive egne oplevelser og minder.

Erindringer fra livet på Rørbæk

Udpluk af *Anna Hansens* erindringer som stuepige på Rørbæk i 1915 . Erindringerne befinder sig på Lokalhistorisk Arkiv.

.... Der blev vasket storvask hver mandag, og Fruen saa til i Vaskekælderen. 7 Vaskekoner troppede op, deres Mænd hjalp til paa Gaarden og de havde Hus i Nærheden. Disse Koner havde deres egen Folkestue, og de fik altid Snaps til Maden. Det morede Pigerne lige at lukke Døren op, naar det summede allermest, de var meget højroste, men vi skulle nok vogte os for at gaa indenfor... Naar Vasketøjet var tørt, skulde Pigerne i Strygestuen. Der var en stor Rulle til Lagner, Pudevaar, Duge, Servietter, Haandklæder, Viskestykker, og lignende Ting . En Husmand hjalp med at trække rullen. Alt Strygetøj blev stænket, og laa for at trække en Tid. Fru sad trofast og rettede Forklædebaandene, og Sedlerne ud, ogsaa Stuepigekapperne. Fruen havde Forklæder og Kapper til os,

I strygestuen på Rørbæk 1915

Personerne fra venstre: Marie Rasmussen, Marie Hansen, Emma Aagerup, Jenny Nielsen, Anna Hansen

Foto: Lokalthistorisk Arkiv

som vi maatte bruge, men hvis vi ejede lidt pænere, maatte vi gerne bruge af vores egne, som maaske sad bedre paa os, der var ofte stor Forskel paa Størrelsen af Pigerne.... Der var meget Opvask og alene det, at alle Knive skulde pudses i den Tid før de blev lagt til Side i Skufferne. En Korkprop blev dypet i Knivpulver, som der var hældt Vand paa for Eks. i en Underkop. Der var altid et Sæt Knive og Gaffler til hver Ret. Naar en Gæst var rejst, blev Dynerne lagt ud i Solen paa Sengestilladset i Baggaarden, og banket godt, og saa var Gæsteværelset klar til at tage imod en ny

Gæst. Juli og August var Feriemånederne den Gang, og ofte var der 25 Gæster ad Gangen. Der var det saakaldte blaa Værelse, som kun faa turde sove i. Alt var blaat i dette Rum som der blev sagt at det spøjte i. Paa det hvidskurede Gulv, var der store mørke Blodpletter, som ikke kunde fjernes. Der blev fortalt at flere havde lagt nyt Gulv, men Blodpletterne kom igen hver Gang....

"TANTE ANNAS BØRN"

Jødiske uges ophold på Østfyn og i Ullerslev området under 2. verdenskrig

Af Knud Haugaard, Nyborg Lokalhistoriske Arkiv

Medierne har de sidste år beskæftiget sig meget med jødernes skæbne under og efter 2. verdenskrig. Især har vi kunnet følge nazisternes udryddelse af millioner af Europas jødiske befolkning. Danmark blev besat af tyske tropper den 9. april 1940. Det betød at de danske jøder, som for manges vedkommende havde boet i landet i generationer, pludselig var indenfor nazisternes rækkevidde, men besættelsesmagten havde lovet at der ikke ville ske de danske jøder noget.

I midten af 1930-erne voksede de tyske nazisters forfølgelse af de jødiske borgere i selve Tyskland og den tiltog efter Østrigs indlemmelse, men især efter den såkaldte "krystalnat" i 1938 stod det klart for jøderne at deres skæbne var beseglet. På den baggrund prøvede jødiske organisationer i Tyskland at redde så mange som muligt af den unge generation ud af landet, med det formål at få de unge videre til Palæstina efter en kort landbrugsuddannelse.

Den danske regering blev spurgt og efter lange forhandlinger gav

man tilsagn om at modtage ca. 400 jødiske unge af begge køn i alderen 14-15 år, som så skulle have en 2-3 års landbrugs/husholdningsuddannelse, for derefter at rejse videre til Palæstina, i øvrigt under fuld forståelse af de engelske mandatmyndigheder - vi må huske at det var før krigen.

Arbejdet med at modtage og fordele og derefter holde kontakt til de unge jøder, der kom til Danmark lige kort efter krigsudbruddet, blev overdraget Kvindernes Internationale Fredsliga, og det betød at her på Nyborg egnen blev det fredsligaens Nyborg kreds med dens formand Anna Christensen, der kom til at lede dette specielle arbejde. De færreste kender til de unge jøders ophold i Danmark og deres skæbne under besættelsen, og hvad der skete efter 1945.

Nyborg Lokalhistoriske Arkiv fik i januar i år de første egentlige arkivalier, der kunne fortælle om de unge jøder, men desværre, efter så mange år, er meget gået tabt og generationen af plejeforældre er stort set døde. Alligevel har arkivet besluttet at samle hele historien, og det er i absolut sidste "time", for nu er det næste generation fra plejehjemmene, der skal

fortælle, samt de endnu levende af "børnene" der alle er i 70 års alderen.

Men alligevel er det lykkedes indtil nu at få samlet utrolig mange beretninger om "børnene" og hvor de boede osv, men arbejdet er langt fra sluttet.

De unge kom alle over København i december 1939 og lige i begyndelsen af den meget hårde vinter 1940 og derefter fordelt ud i de forskellige fredslige kredse. Her på Nyborg egnen i en bred vifte fra Tårup/Frørup og til Ullerslev/Flødstrup og samlet nogenlunde i grupper af hensyn til den personlige kontakt de unge imellem, samt for at kunne samles i grupper til undervisning af den jødiske vandre lærer der boede i Nyborg.

Det var vigtigt at de unge havde en god kontakt til hele den store gruppe på ca. 50, der var under Nyborg kredsformands ansvar. Kredsformanden blev kaldt "Tante Anna". Vi må huske at mange, vel de fleste nu fuldstændig havde mistet kontakten til familien, der for de flestes vedkommende allerede var sendt til KZ lejre.

Nu var det sådan at en del af de unge skiftede plejehjem i den periode de var i Danmark, og det gør det vanskeligere at følge dem, men som nævnt via de mange kontaktpersoner er det muligt nu at få et "billede" af hvor plejehjemmene var. Stadig mangler der navne på en del unge til de steder hvor der var plejehjem. I dette tilfælde, som denne lille artikel skal omhandle, er det Ullerslev, Flødstrup, Korken-

drup og kendskabet til disse lokaliteter, gårde og personer.

Som allerede nævnt blev Danmark besat den 9. april 1940. Det gav en naturlig uro blandt børnene, som allerede havde mærket alvoren ved at de var uønskede at det nazistiske regime i deres hjemland. En af "drengene" i Vindinge området så om morgenen den 9. april de tyske flyvemaskiner og kom forfærdet løbende ind i gården, han vidste hvad hagekorset på maskinerne betød.

Livet gik videre rundt i hjemmene; man havde fået oplyst, at der ikke ville ske de danske jøder noget, men situationen i Danmark ændrede sig i de følgende år. I 1943 var der tiltagende uro, demonstrationer i de større byer, sabotage fra modstandsbevægelsen var stigende, og det medførte den 29. august, hvor den danske regering gik af, der var nu ikke mere en folkevalgt forsamling.

Tyske soldater foran urmager Hansens hus, Ullerslev

Foto: Lokalhistorisk Arkiv

Kort tid efter udløstes forfølgelsen af de danske jøder. Arrestationerne blev iværksat, og det ramte også "Tante Annas" børn. En del var blevet advaret internt og nåede at "gå under jorden" og senere nå til Sverige ved operationen: flugten til Sverige med fiskerbåde, som vel nok er kendt af de fleste danskere. Tilbage var de mange som ikke nåede at komme af vejen, og således gik det til at 24 unge jøder fra vort område blev hentet den 1. og 2. oktober 1943 af tyske soldater og få dage efter sendt til KZ lejren Theresienstadt, hvorfra de lykkeligvis kom levende tilbage med "De hvide busser" og kørt til Sverige.

*Beathe og Edith o.1942.
Foto: privateje.*

Som nævnt mangler der endnu at få sat navne på enkelte plejehjem, f.eks hos præstegårds-forpagteren i Kullerup, hos pastor Rudolph i Flødstrup præstegård, hos gdr. Bæklund i Bækstrup, gdr. Viggo Nielsen, Mæholm, Kullerup, i Aunslev hos gdr. Nielsen, Mensalgaard - disse steder kender vi ikke navnene på de unge jøder. Endelig ved vi at hos Baron Vedel var der

en pige, men hvor boede samme Baron Vedel??

Helt konkret ved vi at hos gdr. Rasmus Larsen, Bredegaard var Horst Baumgarten og hos gdr. Hans Jensen, Bredmaegaard var Martin Spiegel. I Ullerslev by hos urmager Johs. Hansen boede Beathe Klaczkin og hos lærer Waifeld Jensen boede Edith Reich. Alle 4 blev om morgenen den 2. oktober hentet af tyske soldater og gennet op i den store militærbil med pressenning over og først kørt til Odense, derefter til Koldinghus og endelig den lange vej til Theresienstadt. Nu kender vi de korte facts - men hvornår kom de unge til de ovennævnte familier? Hvor kom de fra? Til dokumentation savnes foto af huse og gårde, samt selvfølgelig også af de unge på den tid.

Præstefamilien i Flødstrup havde en jødisk pige, men hvem? Hun blev også hentet den 2. oktober. Derimod ved vi, at hos gdr. Laurits Jørgensen, Ringbjerggaard i Flødstrup var Walther Sommerstein, der kom fra Lejre på Sjælland - og senere kom til gdr. Hansen, Margrethelund, der var i nærheden, Margit Goldfinger, hans ungdomskæreste fra Wien.

*Walther
Sommerstein
1942
Foto: privat-eje*

I foråret 1943 kom de begge til Sjælland, blev her advaret i tide, gik under jorden og nåede velbeholdne til Sverige. Her blev de senere gift, bosatte sig, fik en uddannelse, stiftede familie. Undertegnede besøgte i maj i år Walther Sommerstein i Lund i Sverige to dage efter hans 75 års fødselsdag, ved besøget fik jeg hans livshistorie.

På Maglebjerggaard i Korkendrup hos gdr. Thorvald Petersen boede Ruth Heymann fra Berlin indtil kort før oktober 1943, blev advaret og med støtte fra Anna Christensen og hendes kontakter kom Ruth til Sverige. Her blev hun nogle år, stiftede familie og rejste til Israel og efter nogle år tilbage til Tyskland. Fra Ruth har vi fået en skriftlig beretning - nu så mange år efter - på dansk. Hos konsulent Jørgensen på Lindegaard i Korkendrup ved vi boede Heinz Rekter. Han gik under jorden, kom til Sverige og rejste senere til Israel, hvorfra han stadig har kontakt til "Lindegaardens børn" - skriver og taler stadig fint dansk og har været på besøg nogle gange.

Vi arbejder under tidspres hvis vi skal nå at få kontakt direkte med de af "Tante Annas børn" der endnu lever spredt viden om: en del i Israel, nogle i USA enkelte i Australien, Tyskland og endnu nogle få i Danmark. Som et glædeligt punkt har der i år været besøg af en "dreng" fra Kogsbølle, der bor i Israel, og en "pige" der nu bor i Australien har været på besøg i Roskilde - begge med ægtefæller. Endelig har jeg gensidigt besøgt

Vilhelm, der som ung boede i Tårup, nåede at flygte til Sverige og efter krigen kom tilbage til Fyn, haft godt job, er nu pensionist, bor med sin kone i Seden og har hjulpet mig med navne og fotografier. Denne beretning, der bl.a. bygger på oplysninger fra mine gode kontakter rundt om, er kun en del af det jeg gerne vil samle. Det kan kun gøres ved fortsat hjælp fra mine mange gode kontaktpersoner.

LOKALHISTORISK ARKIV

Arkivet har lokaler i Langtved Forsamlingshus.

Der er åbent hver tirsdag kl.19-21. Dog lukket i skoleferier.

Telefon i åbningstiden: 6535 2071.

E-mail: ukla@get2net.dk

Leder er Paul Erik Andersen, Gedsberggaard, Dybmosevej 1, Ullerslev tlf 6535 2070

Der har gennem flere år været et arkivudvalg, der drøfter relevante spørgsmål vedrørende arkivet og dets drift.

Det fungerende arkivudvalg består af 3 medlemmer:

Lederen af Lokalhistorisk arkiv, Paul Erik Andersen, der er udvalgets formand

Bendt Jensen repræsenterer Lokalhistorisk forening.

Svend Mørk, Vibevej 4, Ullerslev (tlf 6535 1654) er kommunens repræsentant.

Udpluk af indkomne gaver til lokalhistorisk arkiv efterår 99 til forår 2000

Skellerup skole/ Anne Nellemose Pedersen	Materiale fra skolenævn, mappe vedr. forældremeddelelser/Skellerup skole
Torben Windeballe	Forhandlingsprotokol skolenævn, mat. vedr. skolebestyrelse Skellerup skole
Langeskov lokalhist. Arkiv	Fotos fra Østfyns Avis
Bodil Bay	Fotos fra Møllegaard, lærer Wind, Skellerup
Anette Jensen	Speciale om husmandsbrug i Flødstrup
Aksel Andersen	Slægtshistorie fam. på Gravergården i Flødstrup
Aase Windeballe	Dokumenter Ellinge brugs, Ellinge skytte kreds, Sk-Ei kommune (snekastningsmandsskab)
Karen Merete Hansen	Foto Ellinge brugs, jubilæum
Bitte Wørmer	Materiale Kissendrup Bylaug
Marie Sørensen	Ejendomsdokumenter og personlige papirer vedr. Stærbogård, Kissendrup (i kopi)
Horne lokalarkiv	Foto degnens høj, Skellerup kirke
Ullerslev kommune/ Erik Christensen	Protokoller Skellerup-Ellinge skolekommission

BERETNING FRA UDVALGENE

Fra gruppen vedr. bygningsregistrering

Af Jens Solvang

Er dit hus et ærligt hus?

Takket være besøg af Peter Olesen, der talte om smukke og grimme huse - i andre byer og i Ullerslev og en plancheudstilling i Ullerslevhallen er Ullerslev Kommunes borgere nu blevet gjort opmærksom på emnet: Pas på dit hus - pas på din by. Og efter Peter Olesens udsagn allerhelst ved hjælp af kommunalbestyrelsens mulighed for at lave bevarende lokalplaner. Vi mangler nye interesserede til dette arbejde.

Læs historien i landskabet

Jeg tror at alle nyder at gå eller køre en tur og se på naturen - på landskabet og på de bygninger, som er på landet og i byen og især hvis de er velholdte og smukke.

Det gælder ikke alene, når vi passerer de fredede bygninger i Danmark - kirkerne er eksempler, men også mange herregårde. I Ullerslev har vi desværre kun få fredede bygninger, for eksempel Grønne Mølle i Skellerup.

Når vi passerer kan vi føle at vi får fortalt en historie af de spor, som

vi ser på bygninger: Et karakteristisk mejeri, et forsamlingshus, frysehus.

Stationsbyen

Tidligere var der et enhedspræg over en stationsby og det var måske fordi den blev bygget i en kort tidsperiode. Det kan endnu spores i Ullerslev - med kro, mejeri, posthus. Husene omkring var måske rejst af den stedlige murer og i lokal stil. Man kom ikke så langt omkring og ville ikke skeje for meget ud. I Holsted Stationsby mellem Kolding og Esbjerg kan man se at nogle af bygherrerne har haft meget få penge. Selv murstenene ser billige ud. Det samme gælder landarbejderhuse på landet og fattighuse. Det kunne vi tidligere se på Ullerslev fattighus på Kertemindevej; men det er nu byfornyset til ukendelighed.

I nyere tid er der flere steder i Ullerslev bygget ens huse i 60'erne, som også bærer præg af at det ikke måtte koste noget.

Renovering - på godt og ondt

En periode var der en trang til at bygge, som man selv ville - uden hensyn til omgivelserne og at male husene i de modfarver, der nu blev brugt i København - eller i Skagen.

Det kan vi se afskrækkende eksempler på i Ullerslev Kommune.

Grønne Mølle, Skellerup

Der er naturligvis ikke tale om at husene bliver ringere at bo i, ja de bliver sikkert bedre, idet de nu bliver godt holdt ved lige af en ny ejer. Men de skejer ud og mister en historisk dimension.

Husets øjne -vinduer og døre
Igennem århundreder har der været en tradition for hvordan vinduer skulle passes sammen med huset. Masser af små ruder. Det var økonomien, der talte. I begyndelsen af dette århundrede kostede en rude, der var dobbelt så stor i diameter mange gange mere i indkøb. Det kunne altså betale sig at underindele vinduet selv om det gav mere malerarbejde.

Der blev brugt træ, som var vokset langsomt og lagret inden det blev brugt, så vinduerne kunne holde i mange år.

Svendborgvej 63. Foto P.Olesen.

Energikrisen og nye grimme vinduer

Efter 1972 og energikrisen fik alle det indtryk at termoruder var langt bedre end gammeldags vinduer med fortsatsvinduer for. Det viste sig at være forkert. Der er kun en ringe besparelse, især, hvis man bruger små ruder, da der er mange kuldebroer i kanterne. Der var mange gode - alt for gode vindues-sælgere i Danmark på det tidspunkt og der blev sat nye og dårlige vinduer ind. Men der var kort-sigtede fordele: De var lette at pudse, da der kun var ét vindue og der var mindre malerarbejde. Desværre ændrede de husets udseende totalt. Moden foreskrev også forskellige former for gardiner, så man kunne være ugenert i husene. Huset kom til at se ud som en person med solbriller med spejlende glas, så man ikke kan se personernes øjne. Er der noget mere uhyg-

geligt?

Bevidsthed om vinduer - og skorstenel

Mange steder er man nu blevet opmærksom på at det er nødvendigt ikke kun at passe på husets stand - at det ikke rådner op, men også at det bevare sit udtryk. Pas også på husets skorsten - det er husets ører.

Peter Olesen

Peter Olesen og de billeder, der var i Ullerslevhallen viste eksempler på den udvikling, der har været i Ullerslev By. Heldigvis kan mange fejltagelser rettes op ved at bygge om. Især er det let at ændre vinduers udseende.

Nye tag - tegl eller stål?

Stormen i december var hård ved mange tage og mange har benyttet lejligheden til at lægge taget om. Hus og tag hører sammen. Et hus, der er født med tegltag, kommer til at se mærkeligt ud med stål eller eternit - og omvendt.

Tilbygninger

Tilbygninger - velfærdsknaster - kan se mærkelige ud, hvis de bygges i en helt anden stil end det oprindelige hus og mange udestuer er bygget uden hensyn til en arkitektonisk helhed.

Ofte er det et spørgsmål om penge, men endnu hyppigere om manglende omtanke

Ærlige huse

Ærlige åbne huse påvirker os. Der bliver på en eller anden måde menneskeligt og det giver velvære. Derfor er det vigtigt at have blik for dette

Lokalhistorisk Forening

Lokalhistorisk Forening er begyndt at interessere sig for dette emne, men mangler flere personer, der kunne tænke sig at arbejde for vores nuværende omgivelser.

Det kan ske i samarbejde med foreninger i nærheden:

Bevarings- og Miljøforeningen for Kerteminde Kommune

Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur på Østfyn

Sammen med Nyborg Kommune er der nu udstykket rammer for den måde man skal vedligeholde og rejse bygninger i Nyborg. Foreningen samarbejder med interesserede i Ørbæk

Lokalhistorisk Forening i Ullerslev har to kontaktpersoner: Bendt Jensen og Jens Solvang

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, der udgiver et tidsskrift Land og By og det fortæller om emnet.

Ønsker for fremtidigt arbejde:

- At vi finder flere personer, der vil arbejde med emnet

Svendborgvej 36
Foto: Peter Olesen

- At Ullerslev Kommunalbestyrelse får blik for at det er vigtigt ud over at have gode skoler, veje, ældreboliger også at påvirke omgivelserne, så det kan virke tiltrækkende på nye borgere og glæde de folk, der bor her nu.
- At der bliver arbejdet med bevarende lokalplaner og udpeget nogle bevaringsværdige huse, så ejerne kan blive hjulpet - også økonomisk - til at få smukke huse.

Stikord fra Peter Olesens opsang til Ullerslev Kommune

- Undgå persienner og lukkede stores - det gør billedet trist og lukket
- Reklamernes størrelse skal svare til farten på de forbigående:
 På Møbelforretningen på Oden sevej må de være større end hos EDEKA, da bilerne dér kører hurtigere end på Svend borgvej.
- "Larmende" reklamer skal undgås - også på kiosker og kroer
- Store åbne parkeringspladser skal brydes op og beplantes
- Værn om Realskole, mejeri og tidligere posthus

- Undgå flade tage ved tilbygninger ved huse med rejsning
- Et nyt tag må ikke være "for stort"
- Offentlige kasser til el. og antenne skal være pæne - må ikke være gravsten
- Udadbuede vinduesruder pryder aldrig et hus
- Brug en vinduestype, som passer til husets alder
- Tænk på symmetri om midteraksen
- Bevar skorstenen - et hus uden en skorsten er som et menneske uden et øre
- Bevar lokalpræget på husene - undgå sandskurede DDR-huse eller skagensgult
- Skjul parabolantennener
- Et grimt hus kan prydes med facadebeplantning
- Udarbejd bevarende lokalplaner og giv tilskud til folk, der vil bevare deres bygninger

Fra arkæologigruppen

Af Else Mikkelsen

En eftermiddag i begyndelsen af januar i år havde vi besøg af museumsinspektør Mogens Bo Henriksen fra Odense Bys Museer (OBM), og vi gennemgik i fællesskab en del sager, som ikke var helt afsluttede og fik også ved den lejlighed rettet er par enkelte fejl angående journalnumrene. Samtidig afleverede vi nogle af de gamle fund med tilhørende journaler.

Kort efter dette besøg fik vi tilsendt en diskette fra OBM med fundliste-master; det vil sige at vi på disketten har et standarddokument liggende, og at vi straks kan indføre alle relevante oplysninger, som museet har brug for.

På samme diskette har vi også oprettet et journalnummer-register, så vi nu efterfølgende kan tilføje nye journalnumre.

I vinteren 1999 modtog vi en samling oldtidsredskaber fra Kissen-drupgårds jorder. Der var nogle interessante ting imellem, som vi skal i gang med at registrere.

Meget tidligt i foråret foretog vi en let rekognoscering af jorderne til Ullerslevgård, fordi der var blevet observeret en del sorte pletter, på grund af at der var pløjet en smule dybere end sædvanligt.

Fra filmsudvalget

Af Aase Windeballe

Hovedtemaet har også i år været Flødstrup-området. Efter at have udvalgt de sekvenser, vi ønsker at have med, er vi gået i gang med stopuret for at finjustere tiden for de enkelte sekvenser inden den endelige indspilning. Derefter kommer arbejdet med at kommentere det, der ikke er tale på, så der er stadig et stykke vej, inden filmen er færdig og klar til at vise for publikum. Desværre har arbejdet ligget stille i nogle perioder på grund af sygdom.

På den årligt tilbagevendende forårsudstilling i Ullerslevhallen den 25. - 26. marts 2000 blev optagelserne med baronen fra Hindemae, Juel-Brockdorff vist i uredigeret udgave.

I Ellinge er der sammen med Inger Fredslund Hansen lavet optagelser hos mekaniker Niels Peder Mikkelsen og hans hustru Ruth Mikkelsen i værkstedet, hvor de fortalte om arbejdet. Værkstedet fungerer ikke længere som mekanikerværksted, men der er stadig en del af de maskiner og redskaber, der blev brugt.

Desuden har jeg lavet optagelser i skoletandklinikken i Ullerslev.

Ullerslev har fået en ny børnehave, en naturbørnehave kaldet "Myretuen", hvor jeg var ude at op-

tage noget, da den i november blev indviet af borgmesteren, Erik Christensen. Det blev hurtigt historie, idet de to tipler, de havde fået stillet op, væltede i orkanen. De er dog begge rejst igen, men ikke på samme steder som før.

Svenskekrigene 1657-1660

Projekt for Skellerup, Ellinge, Ullerslev og Flødstrup sogne

Af Aase Windeballe

Fra svenskekrigsgruppen

Der er arbejdet videre med emnet svenskekrigene 1657-60. Der er blevet læst, hvad andre har skrevet om emnet, vi har holdt møder, deltaget i foredrag om svenskekrigene generelt og slaget omkring Nyborg, været på landsarkivet for endnu engang at studere i tingbogen for Vinding Herred, og det er stadig svært, men som det ses af nedenstående, fik vi lidt mere ud af det denne gang, idet det lykkedes at tyde nogle navne. Omtalte herredsfoged Rasmus Hansen omtales også i andre sammenhænge bl.a. i forbindelse med prins Christians hyldning i Odense 10. september 1655.

Vi har indsendt følgende til formanden for Dansk Lokalhistorisk Forening (DLF) Erik Helmer Petersen:

Foreløbig kan vi konstatere følgende:

Jordbøgerne fra 1662 og matriklen 1662 giver det indtryk, at der i tiden efter svenskekrigene var en del ødegårde og afbrændte gårde i Ullerslev, Flødstrup, Skellerup og Ellinge.

Kirkebøgerne for Skellerup og Ellinge starter i 1660 og viser, at der er mange dødsfald i første del af 1660, og i årene derefter ses en del indgåede ægteskaber og fødsler.

Tingbogen for Vinding Herred 1657-1660 (Landsarkivet i Odense) viser, at der på grund af krigen ikke er holdt ting i Vinding Herred fra 27.1.1658 - 18.1.1660, hvorefter der igen holdes retsmøder hver uge. Som dommer optræder Rasmus Hansen fra Såderup. Som vidner i disse sager ses ofte folk fra Ullerslev området, fra Skellerup og Ellinge, men selve sagerne er det desværre endnu ikke lykkedes for os at læse.

I Eberhardts beretning kan vi læse, at hæren Schacks fortrop den 13. november (1659) kom til egnen ved Ullerslev og camperede natten over på markerne.

I Blombergs *Fyns Vilkår under svenskekrigene 1657-60* kan vi læse om, hvor hårdt Fyn var medtaget af krigene. Der er næppe nogen tvivl om, at vores område har været mindst lige så hårdt ramt som den øvrige del af Fyn og store dele af landet i øvrigt. Det har været udpint, nedbrudt og forarmet længe

efter krigenes slutning.

Videre

Vi vil arbejde videre med at bearbejde stoffet, så at det kan formidles til andre interesserede.

Svenskekrigsgruppen består af følgende:

Aase Windeballe, Ellen Povlsen, Anne Nellemose, Yvonne Løfberg og Bendt Jensen

Fra Nyborg og omegns Museumsforening

Foreningen afholder følgende arrangementer:

Efterårsudflugt lør. d.16.9. til Archäologisches Landesmuseum på Gottorp slot nær Slesvig. Tilmelding 6.9. på 6531 5816 (John Larsen).

Foredragsaften man. d.9.10. med Mogens Bo Henriksen fra Odense Bys Museer. Sted: Dragthes gaard kl. 19.30.

Mere detaljeret beskrivelse på de følgende sider.

Nyborg- og omegns museumsforening

Formand: Judy Egholm
tlf 6531 7232

Nyborg og omegns museer
Slotsgade 11, 5800 Nyborg
tlf 6531 0207

Museumsinspektør: Knud Hornbech

Efterårsudflugt lørdag d. 16. september 2000

I 1998 gennemførte foreningen en succesfuld udflugt til Koldinghus med særudstillingen "Guld og smykker fra Pompeji" og Haderslev museum. Vi drager atter sydpå, denne gang dog lidt længere - nemlig til **Archäologisches Landesmuseum** på Gottorp slot nær Slesvig.

Program:

Vi kører med bus fra parkeringspladsen bag slottet kl. 0830 præcis! Kl. ca. 1130 er vi fremme ved **Gottorp slot**, hvor vi nyder vores medbragte mad og drikke i det fri.

Kl. 1200 er der guidede, dansksproget rundvisning i middelalderudstillingen. Herefter kan man på egen hånd se så mange af de øvrige udstillinger, som man har lyst og energi til. Vil man se dele af **Museum für Kunst und Kulturgeschichte** er det for egen regning (7,- DM).

Kl. 1630 kører vi hjemad - der gøres holdt ved en grænsekiosk, så der er mulighed for en kop kaffe eller indkøb til lavpris. Forventet hjemkomst ca. 2000.

Pris:

Turen koster 180 kr., som opkræves i bussen - hav venligst lige penge med! Beløbet dækker bustransport, entré til Archäologische Landesmuseum og guidede rundvisning til middelaldersamlingerne.

Tilmelding:

Senest 6. september til John Maalø Larsen, 65 31 58 16, med angivelse af navn(e) og telefonnummer.

Medbring:

Mad og drikke til hele turen, samt pas!

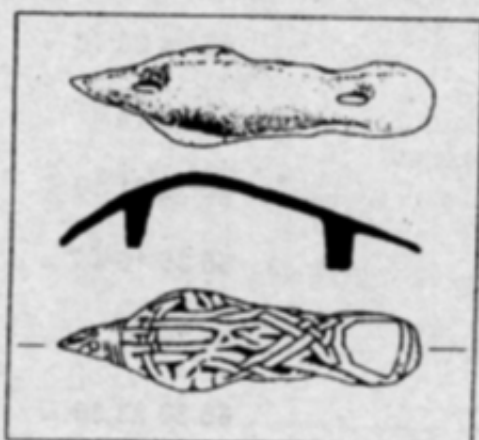
*Gottorp Slot 1625 med Portentombullen
af Hertog Frederik IV.
Efter Rob. Schmidt, Schloss Gottorp.*

Foredragsaften

Et af bidragene til "Nyborg - før & nu 1999" var Mogens Bo Henriksens artikel "Er Hjulby Nyborgs forgænger?"

Mogens Bo Henriksen er museumsinspektør ved Odense Bys Museer og cand. phil. i forhistorisk arkæologi. Han ledede sidst i 1990'erne udgravningerne ved Toftegården i Hjulby, hvor der er gjort mængder af fund fra yngre jernalder over vikingetid til tidlig middelalder - eller næsten lige så længe, som Nyborg har eksisteret! - og så er området langt fra udgravet endnu!

Endvidere er Mogens Bo Henriksen underviser ved Folkeuniversitetet og en skattet foredragsholder, som vi glæder os til at præsentere for foreningens medlemmer denne aften.

Brudte af bronze,
udformet som en røn.
Yngre germansk jernalder
ca. 600.
Tegning: Steffen Blarup,
1:1

Tid: Mandag d. 9. oktober kl. 1930.

Sted: Draghes gaard

Medbring eventuelt: Kaffe, kop og kage til eget forbrug - ol og vand kan købes.

ADRESSELISTE

		Beskyttelse	Filmstudie	Arkæologgruppen	P.R. udvalg
BENDT JENSEN	65 36 11 79	FORMD	*	*	*
Enero, Malmosevej 12, Kissendrup					
AASE WINDEBALLE	65 35 18 22	*	FORMD	*	*
Valmuevænget 11, Ullerslev					
INGER FREDSLUND HANSEN	65 98 14 32	*	.	.	.
Kirkeballe 2 B, Ellinge					
IB KJÆRSGAARD	65 98 20 91	*	.	.	.
Gl. Byvej 5, Ellinge					
SOLVEIG ANDREASEN	65 35 33 30	*	.	.	*
Hindemavej 99, Ullerslev					
ELSE FISKE MIKKELSEN	65 35 22 63	*	.	FORMD	.
Solholm 7, Ullerslev					
PAUL ERIK ANDERSEN	65 35 20 70	*	.	.	.
Ullerslev					
ELLEN POVLSEN	65 35 15 87	.	*	.	.
Rolighed, Plantagevej 5, Ullerslev					
PER CHRISTIANSEN	65 35 31 10	.	*	.	*
Rugvænget 16, Langtved					
YVONNE LØFBJERG	65 35 13 07	o	.	.	.
Svendborgvej 15, Ullerslev					
ANNE NELLEMOSE PEDERSEN	65 35 32 21	o	.	.	.
Granvej 81, Ullerslev					
BODIL BAY	65 35 23 39	o	.	.	.
Vendegyden 4, Skellerup					
KJELD JØRGENSEN	65 35 14 64	.	*	.	.
Ringbjergd., Kertemindevej 13, Flødstrup					
ELSE LYSEBJERG HANSEN	65 35 10 19	.	*	.	.
Stævnegd., Kertemindevej 20, Flødstrup					
JENS CHRISTIAN SOLVANG	65 35 24 93	.	.	.	.
Svendborgvej 1, Ullerslev					
AKSEL ANDERSEN	65 35 19 71	.	.	*	.
Mullerupvej 5, Langtved					
KAREN JACOBSEN	65 35 20 67	.	.	*	.
Lervadparken 4, Ullerslev					
ANNA LISE JACOBSEN	65 35 17 09	.	.	*	.
Paarupvej 27, Skellerup					
ERLING WINDEBALLE	65 31 14 88				
Sprotoften 52, 1.th., 5800 Nyborg					